

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ПЛОЩИНІ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ

І.О. ГАШЕНКО, І.О. САВІЧ

Україна, Запоріжжя, Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

В період парадигмальної трансформації освітнього простору України та принципово нових вимог до сучасної освіти особливої значущості набувають питання формування в молоді нових життєвих стратегій, компетентності, конкурентоспроможності, посилення гнучкості та мобільності соціальної поведінки. Однією з ключових ідей модернізації освіти за останні роки стала ідея формування компетентностей (комунікативної, соціальної, інтелектуально – інформаційної, творчої). На сучасному етапі розвитку освіти йдеться не про те, щоб формувати носія знань, – визначаються шляхи формування творчої компетентної особистості, здатної використовувати здобуті знання для конкурентоспроможної діяльності у будь-якій сфері суспільного життя, для інноваційного розвитку суспільства. Таким чином, щоб успішно функціонувати у динамічному суспільстві, особистість має володіти, з одного боку, стійким світоглядом і моральними переконаннями, з іншого боку – гнучкістю, стійкістю щодо оволодіння новою інформацією і створення чогось нового протягом усього життя. Тому поняття компетентності на сучасному етапі розвитку освіти розглядається як сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), які є заданими до відповідного кола предметів і процесів та необхідними для якісної продуктивної дії по відношенню до них та готовності і здатності особистості реалізувати отримані знання й досвід у проблемних та життєвих ситуаціях.

Так, на думку Т.Каткової, в основі моделі компетентної особистості мають бути подані як мінімум три сфери особистості: потребнісно-мотиваційна, операційно-технічна і сфера самосвідомості.

Модель А. Хуторського орієнтована на забезпечення якісної освіти учня через ключові види його освітньої діяльності, пріоритетами якої є формування національних і загальнолюдських засад, вибір життєвої мети, наявність творчих здібностей тощо.

А.Хуторський пропонує трирівневу ієрархію компетентностей:

- ключові,
- загально - предметні,
- міжпредметні.

Провідна ідея моделі Є. М. Павлютенкова – ідея самоцінностей та унікальності людини за умов її реалізації в системі гуманістичних відносин у співвідношенні з інтересами та потребами інших людей.

Є.М. Павлютенков виділяє такі ключові компетентності: соціальна, комунікативна, інформаційна, учбово - пізнавальна, міжкультурна.

Слід відзначити концепцію моделі І.Єрмакова у праці «Життєва компетентність особистості». На його думку, випускники школи життєвої компетентності зможуть визначати й втілювати свою життєву стратегію, бути мобільними і конкурентноспроможними, здатними до самоорганізації і навчання протягом життя, самореалізації і розкриття творчого потенціалу, до свідомого життєвого вибору та прийняття відповідальних рішень.

О.Овчарук подає узагальнену класифікацію ключових компетентностей за трьома блоками: соціальні, мотиваційні, функціональні.

Взявши за основу вказану вище класифікацію, рекомендуємо на своїх уроках для формування компетентної особистості випускника поєднувати такі групи компетентностей :

- соціальну (вміння приймати рішення, вміння брати відповідальність),
- полікультурну (знайомство з досягненнями культури інших народів, розуміння людей та їх індивідуальності, готовність до міжкультурного діалог),
- комунікативну (вміння спілкуватися, доводити власну позицію, адекватно ставитися до критики),
- саморозвитку й самоосвіти (здатність до самоорганізації і навчання протягом життя),
- інформаційну (вміння знаходити, аналізувати та використовувати інформацію різних джерел).

Так, розглядаючи поняття інформаційної компетентності вчителя, можна зафіксувати різні підходи. Перший, пов'язаний з формуванням поняття інформаційної компетентності відповідно до ланцюга понять: ІКТ → інформаційна компетентність. В даному випадку основний зміст поняття інформаційна компетентність йде від технічного компонента, акцент ставиться на вмінні використовувати технічні засоби для організації зберігання, обробки та передачі інформації при виділенні даного

процесу в діяльності вчителя. Другий підхід визначає інформаційну компетентність вчителя в контексті інформаційного підходу, в якому вихідним є процес сприйняття інформації особистістю та операції з інформацією у професійній діяльності вчителя предметника. Інформаційну компетентність вчителя в даному випадку визначається наступним чином: його здатність вирішувати завдання формування та освоєння інформаційно-педагогічного середовища як професійно-педагогічної діяльності на базі теоретичних знань і вироблених на їх основі практичних навичок використання сучасних інформаційних технологій. Дане визначення включає необхідні в діяльності викладача знання і педагогічні здібності.

В рамках роботи науково-дослідної лабораторії нами було проведено анкетування слухачів на КПК вчителів природничо-математичних дисциплін, щодо підвищення якості природничо-математичної освіти. Аналіз засвідчує, що в Запорізькому регіоні достатньо розвинена система інформатизації освітнього простору. Проте не всі вчителі, які освоїли ІКТ, можуть ефективно використовувати отримані знання та навички у професійній педагогічній діяльності, так як володіння персональним комп'ютером на рівні користувача не супроводжується розробкою педагогічних основ організації навчання з використанням комп'ютерної техніки і не означає вміння ефективно використовувати персональний комп'ютер в вирішенні професійних завдань.

Виходячи з вищезазначеного, вважаємо, що підвищення якості природничо-математичної освіти можливо при усвідомленому перенесенні отриманих теоретичних знань і практичних навичок методологічного і методичного компонентів у практичну педагогічну діяльність в цілому, що сприяє розвитку професійно-інформаційної компетентності вчителя; внутрішній мотивації, самостійній розробці методичних та дидактичних матеріалів для уроку з використанням ІКТ; формування авторської системи у педагогічній діяльності; участь у науково-практичних конференціях, фестивалях, навчальних семінарах.

Література:

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти// Освіта України.-2011.-№5
2. Єрмаков І. Освіта і життєва компетентність для XXI століття // Завуч (Шк. світ). – 2005. - №19. – С.13-16.

3. Родигіна І.В. Компетентнісно-орієнтований підхід. - Х.: Вид. група „Основа”, – 2006. - С. 23 – 29.
4. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти// Стратегія реформування освіти в Україні Х.: рекомендації з освітньої політики К.: А.С.К., 2005. – С. 13 – 41.
5. Павлютенков Є.М. Модель підготовки компетентного випускника гімназії : теоретичне обґрунтування моделі, науково-методичне забезпечення впровадження / Є.М. Павлютенков, В.І. Галич, Т.М. Чабан. – Х. : Вид. група «Основа», 2009. — 127с.
6. Хуторський А. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования // Народное образование. – 2003. – №2. – С. 58-64.